

UTLIB 220

Tartu ülikooli raamatukogu, tudengite keeles Utlib, saab tänavu 220-aastaseks. Mida see koht töötajatele ja lugejatele tähendab, annab ülevaate käesolev sari.

TEL 739 0360, LIINA.LUDVIG@POSTIMEES.EE

SUHTLEMISE KUNST. Lugejate teenindajad **Olga Einasto** ja **Svea Kaseorg** usuvad, et raamatukogu ei kao ka siis, kui kõik teosed on digiteeritud.

Raamatukogutöötaja kui sõdur infosõjas

AIME JÕGI
aime.jogi@postimees.ee

R

aaamatukogu kuulub võimuinstiitutsioonide hulka, ütleb Tartu ülikooli raamatukogu teenindusosakonna juhataja Olga Einasto. Ta peab silmas seda, et kui luge-

ja otsib midagi, siis just raamatukoguhoidja käes on võti, mis avab ukse ja juhatab kohale.

«Aga see ei ole alati nii olnud,» ütleb Olga Einasto. «Sajandeid tagasi oli juurdepääs teadmistele kättesaadav ainult väljavalitutele. Keskajal olid raamatud koguni kettidega riulite ja lugemispultide küljes kinni.»

Kõigile avatud

Olga Einasto on raamatukogus ametis olnud 30 aastat. Ta kolleeg Svea Kaseorg läks sinna tööle kümne aasta eest oma ülikooliõpingute kõrvalt. Alustas trepitudrukuna ehk administraatorina. Ta ülesandeks sai kontrollida, et ülikooli raamatukokku siseneksid ainult registreeritud lugejad. Ta oli nagu väike draakon, kes valvab oma varandust ja nõuab iga sisenejalt salasõna.

Paljud võib-olla ei teagi, et Tartu ülikooli raamatukogu on juba aastaid olnud avatud kõigile, mitte ainult ülikooliga seotud rahvale. «Meie planeedi iga inimene, kes on 16 aastat vana, saab lugejaks, kui ta soovib,» kinnitab ka Olga Einasto.

Ülikooli raamatukokku võib tulla küsima mitte ainult teadusartiklit, vaid näiteks isegi Eno Raua «Sipsikut».

Svea Kaseorg, kes kuni viimase ajani töötas infolauas ja ilukirjanduse kogus, selgitab, et nii inglise kui ka eestikeelne «Sipsik» võib vajalikuks osutada siis, kui mõni välisüliõpilane õpib eesti keelt. Laste- ja koolikirjandust vajavad aga ka õpetajad ja lapsevanemad. Eriti tõestas seda esimene koroonalaine, mil paljud teised kogud olid laenutamiseks suletud.

Kas siis, kui kõik maailma raamatud saavad digiteeritud, kaotavad raamatukogud mõtet?

Minu sõprade hulgas on Kiievi linnaraamatukogu direktor, kes ööbib praegu metroos, lugedes Lesja Ukrajinka luuletusi, räägib Olga Einasto.

Tartu ülikooli raamatukogus on ligi neli miljonit teavikut. Kui lugeja soovib sealt ühte, oskavad Svea Kaseorg (esiplaanil) ja Olga Einasto paari minutiga tuvastada, kus see asub. Mis see siis veel on, kui mitte võim?

SILLE ANNUK

Olga Einasto vastab, et kui maailma suurimalt e-kaubandusega tegelevalt ettevõttelt Amazonilt küsiti hiljuti, miks on lugerite müük olnud loodetust vähem edukas, vastati, et «smell». Et puudu on raamatu lõhn. Lehekülgede krabinat oskavad lugerid juba teha.

Raamatukogud ei kao suhtlemis- ja õppimiskeskonnana mitte kunagi, usuvad Olga Einasto ja Svea Kaseorg.

Kodu väljaspool kodu

Kõik töötajad vastutavad selle eest, et lugejad oleksid kõige laiemas mõttes õnnelikud. Et nad saaksid asjatundlikku abi, kui on vaja teha kodu- või eksamitööid. Et nad saaksid ka hea tuju, mida raamatukogus jagatakse sooja suhtumise, naeratuse ja eksami head õnne soovimisega. Raamatukogu – see on informatsiooni ja emotsioonide vahetus.

Olga Einasto ja Svea Kase-

org toovad hulga näiteid, kuidas neile tudengeile, kelle kodu ei asu Tartus, saab raamatukogust uus kodu. «Meil oli siin üks tudeng Indiast, kes alatas nuttis,» meenutab Svea Kaseorg.

Sest kui inimesel ei ole võõras riigis tugivõrgustikku, on väga oluline, et ta leiaks kellegi... Siis, kui on vaja aktiveerida Smart-ID-d, kui ei tea, mis number bussiga kuhugi sõita või kui Eesti ametnikult saabub kiri, mille sisust on vaja kiiresti aru saada.

Olga Einasto meenutab esimest koroonalainet, mil telefon oli punane. «Me ei teadnud sellest haigusest veel midagi. Üks naine helistas ja nuttis, et kas nüüd sureme kõik ära,» kirjeldab Olga Einasto. «Ta küsis väga keerulisi küsimusi koroonahaiguse kohta, ja ma olin sunnitud ütlema, et kahjuks ma ei tea vastust. Tema aga sõnas: te olete hari-

Mis on teile kõige tähtsam raamat?

OLGA EINASTO

Tartu ülikooli raamatukogu teenindusosakonna juhataja

Autor, kes mind alati aitab, on Aleksandr Puškin. Ta suri küll noorelt, elas vähem kui 40 aastat, aga teadis elust kõike. Samuti Anton Tšehhov, kes tundis suurepäraselt inimese hinge nii vooruste kui ka pahedega. Ma olen veel suur *fantasy* armastaja, J. R. R. Tolkieni «Sõrmuste isanda» fänn. Ta oskas näidata, kui kole ja hirmus on sõda, ning samas sedagi, kui kaunis on sõprus ja truudus oma maale. Et headus ja vaprus võidavad kurjuse.

tud inimene, te peate oskama vastata!»

Uus ärev aeg on käes, mis toob küsimusi, millele on taas raske vastata. Kõik raamatukogutöötajad on südames ja mõtetes Ukraina rahvaga.

«Minu sõprade hulgas on kaks Olgat. Üks on Kiievi linnaraamatukogu direktor, kes

ööbib praegu metroos, lugedes Lesja Ukrajinka luuletusi. Ja teine Olga on haruldaste raamatute spetsialist Hersoni, kes töö asemel istub praegu laua all ja öösel keldris, et end Vene pommituste eest kaitsta. Suhtlen nendega Facebookis iga päev, just sain Kiievest sõnumi: «Тримасюся». See tähendab, peame vastu.»

Lisaks pommitamisele käib infosõda.

«Näen, et selles infosõjas on mõned juba haavata ja tugevasti põrutada saanud,» räägib Olga Einasto. «Seega arvan, et iga raamatukoguspetsialist peab praegu olema infosõja eesliinil. Aitama inimestel orienteeruda, kaitsta neid libainfo ja Kremli propaganda eest. Juba oleme jaganud kodulehel ja FB-s loetelu sõltumatutest meediakanalistest Ukraina sündmuste kajastamisel, näeme, et seda infot jagatakse.»